

УДК 338.439:658

DOI: 10.31359/2312-3427-2020-3-304

Р.С. Зубков, д-р екон. наук, професор

orcid.org/0000-0002-8894-5724

zubrus1982@gmail.com

**Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини вищого
навчального закладу «Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»**

А.В. Завгородній, д-р екон. наук, доцент

orcid.org/0000-0002-2598-2106

ndrew-mdu@ukr.net

**Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини вищого
навчального закладу «Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»**

О.О. Долинська, здобувач

orcid.org/0000-0001-8086-2716

dolinskaya_alena@ukr.net

Одеська національна академія харчових технологій

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПРОДОВОЛЬЧУ БЕЗПЕКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

В статті визначено, що продовольча активність ключових елементів виробничого потенціалу регіону викликана дією ряду внутрішніх та зовнішніх факторів впливу. До основних факторів віднесено наступні групи факторів: регулюючі, стимулюючі, структуро-утворюючі, деструктивні. В групу регулюючих факторів входять фактори які регулюють відносини в середині виробничо-продовольчої структури регіону та впливають на характер таких відносин, стимулюючи їхню активність. В групу стимулюючих факторів входять фактори які здійснюють стимулюючий вплив на виробничо-продовольчу діяльність регіону. В групу структуро-утворюючих факторів входять фактори, які складають базово-капітальну структуру регіональної економіки. В групу деструктивних факторів входять фактори, які чинять негативний вплив на загальну структуру регіональної економіки та підприємства. Проведена основна характеристика кожної групи факторів активності

ключових елементів інвестиційно-інноваційного потенціалу регіону. Визначено що продовольча активність ключових елементів виробничого потенціалу регіону викликана дією ряду внутрішніх та зовнішніх факторів впливу. До основних факторів віднесено наступні групи факторів: регулюючі, стимулюючі, структуро-утворюючі, деструктивні. В групу регулюючих факторів входять фактори які регулюють відносини в середині виробничо-продовольчої структури регіону та впливають на характер таких відносин, стимулюючи їхню активність.

Ключові слова: продовольча безпека, регіон, продовольче забезпечення, підприємство, інновації, продовольчий маркетинг, стратегія.

Постановка проблеми. Специфіка розбудови економіки України із залученням інвестиційно-інноваційного потенціалу полягає в тому, що з одного боку потрібно залучити колосальні грошові ресурси для подолання значного технологічного відставання від розвинених країн світу, а, з іншого боку, потрібно це робити в короткостроковій перспективі. Крім цього, теоретико-методологічні напрацювання, якими володіє сучасна українська наука, спираючись, здебільшого, на зарубіжні практики, розглядають такий перехід лише в середньостроковій та довгостроковій перспективі, що в сучасних реаліях для України не є прийнятним. Єдиним шляхом розвитку для України, який залишається – це вибір власного притаманного лише нашій державі напрямку розвитку економіки з комплексним урахуванням всіх специфічних та характерних її особливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у теоретичні та практичні засади забезпечення продовольчої безпеки як регіону, так і країни внесли наступні фахівці: Гойчук О.І. [1], Власов В.І., Саблук В.П. [2], Кваша С.М. [3], Лагодієнко В.В. [4-6], Мудрак Р.П. [7, 8], Пасхавер Б.Й. і Шубравська О.В. [9] та інші. Проте, в умовах нових економічних викликів, питання пов'язані із забезпеченням продовольчої безпеки регіонів потребує нового вивчення та розвитку.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження основних факторів впливу на продовольчу безпеку регіональної економіки. Для досягнення визначеної мети та відповідно до логіки наукового дослідження були поставлені завдання: дослідити характеристику груп регулюючих, стимулюючих, структуро-утворюючих і деструктивних факторів впливу на активність виробничо-продовольчого середовища регіону.

Виклад основного матеріалу. Для України вкрай актуальним є питання впровадження регіональних виробничих технологій, які є важливим індикатором структурних змін у напрямку підвищення конкурентоспроможності національної і регіональної економіки та ключовим показником для залучення інвестицій та продовольчої безпеки.

Така ситуація щодо виробничої активності ключових елементів продовольчого потенціалу регіону викликана дією ряду внутрішніх та зовнішніх факторів впливу. До основних доцільно віднести наступні групи факторів: регулюючі, стимулюючі, структуро-утворюючі, деструктивні.

В групу регулюючих факторів входять фактори які регулюють відносини в середині виробничо-продовольчого середовища регіону та впливають на характер таких відносин, стимулюючи їхню активність. Основна характеристика групи регулюючих факторів наведена в табл. 1.

1. Характеристика групи регулюючих факторів впливу на активність виробничо-продовольчого середовища регіону

Назва фактору	Основна характеристика
Структурно-управлінський	Характеризує ступінь використання менеджменту в управлінській структурі продовольчих підприємств регіону та його безпосереднього впливу на продовольчу діяльність.
Нормативно-правовий	Створює базову правову основу регіонального виробничо-продовольчого розвитку та розвитку промислових підприємств, яка спирається на механізми інституційного контролю та регулювання.
Конкурентний	Відображає наявність в структурі регіональної економіки потенційних конкурентів для інвесторів та формує політику для регіональних продовольчих підприємств у досягненні інноваційних конкурентних переваг.
Внутрішньо-політичний	В залежності від політичної ситуації та особливостей діяльності регіональної політичної еліти, формує загальну політику розвитку регіону та характеризує стан виробничо-продовольчого клімату.
Культурно-освітній	Здійснює регулюючий вплив на виробничо-продовольчу активність регіону та регіональних підприємств через рівень культури та освіченість населення, знання та ступінь науковості.

В групу стимулюючих факторів входять фактори які здійснюють стимулюючий вплив на виробничо-продовольчу діяльність регіону. Основна характеристика групи стимулюючих факторів наведена в табл. 2.

2. Характеристика групи стимулюючих факторів впливу на активність виробничо-продовольчого середовища регіону

Назва фактору	Основна характеристика
Демографічно-соціальний	Виділяє із загальної структури продовольчого наповнення регіону сегменти потенційного споживання продовольчих продуктів та послуг, впливаючи тим самим на продовольчу активність та привабливість регіональних підприємств.
Банківсько-бюджетний	Створює стимули виробничо-продовольчої діяльності, використовуючи наявні грошово-кредитні можливості фінансових установ та впливає на розвиток за допомогою прямих бюджетних трансфертів та інших методів державного впливу.
Еколого-природничий	Характеризує ступінь впливу продовольчих продуктів на регіональне природне середовище через діяльність активних підприємств та стимулює активність у сфері екологічно-технологічного контролю на виробництві.
Паливно-енергетичний	Визначає ступінь залежності регіону від вичерпних енергетичних ресурсів та стимулює підприємства інвестувати в інноваційні рішення для зменшення енергозалежності та підвищення енергоефективності виробництва.
Геополітичний	Характеризується ступенем впливу регіональних та світових держав на загальний розвиток регіону, стимулює трансфер міждержавних продовольчих структур.

В групу структуро-утворюючих факторів входять фактори, які складають базово-капітальну структуру регіональної економіки. Основна характеристика групи структуро-утворюючих факторів наведена в табл. 3.

В групу деструктивних факторів входять фактори, які чинять негативний вплив на загальну структуру регіональної економіки та підприємства. Основна характеристика групи деструктивних факторів наведена в табл. 4.

Таким чином, кожен фактор має свій вплив на показники регіональної активності виробничо-продовольчого середовища. Останнім часом, спостерігається поєднання внутрішніх та зовнішніх факторів впливу. Зазначене поєднання дає кожного разу новий ефект впливу на регіональну економіку та може характеризуватися як позитивним так і негативним результатом впливу. Здатність регіону адаптуватися до зазначеного впливу та здатність протистояти негативному впливу, характеризує, в цілому ступінь готовності регіональної економіки до продовольчого забезпечення та змін її структури.

3. Характеристика групи структуро-утворюючих факторів впливу на активність виробничо-продовольчого середовища регіону

Назва фактору	Основна характеристика
Галузево-секторальний	Визначає базовий рівень розвитку та виробничо-продовольчу особливість економічної структури регіону в залежності від основної галузевої спрямованості та конкретного секторального поділу в економічній структурі.
Транспортно-логістичний	Характеризує особливості логістичної інфраструктури регіону та здатний впливати на напрямки та швидкість продовольчого забезпечення території.
Інформаційно-комунікаційний	Впливає на швидкість проникнення нових інноваційних рішень в середину регіональної економіки та на швидкість інформованості потенційних інвесторів про напрямки та перспективність інвестування. Залежить від базової інформаційно-комунікаційної структури регіону та ступеню розвитку ІТ інфраструктури.
Ресурсний	Залежить від ресурсного потенціалу регіону та особливостей використання основних ресурсів для досягнення продовольчих переваг регіональної економіки, в залежності від потреби, можуть використовуватись як зовнішні ресурси, так і внутрішні, здійснюючи вплив на розвиток підприємств.
Технологічно-технічний	Впливає на ступінь насиченості та використання технологічних рішень в загальній регіональній структурі та в структурі промисловості регіону.

Таким чином, кожен фактор має свій вплив на показники регіональної активності виробничо-продовольчого середовища. Останнім часом, спостерігається поєднання внутрішніх та зовнішніх факторів впливу. Зазначене поєднання дає кожного разу новий ефект впливу на регіональну економіку та може характеризуватися як позитивним так і негативним результатом впливу. Здатність регіону адаптуватися до зазначеного впливу та здатність протистояти негативному впливу, характеризує, в цілому ступінь готовності регіональної економіки до продовольчого забезпечення та змін її структури. Для швидкого та результативного переходу на новий етап економічного розвитку потрібен комплексний та ефективний план дій, який повинен базуватися на двох ключових напрямках розбудови: виробничому стимулюванні та інноваційному впровадженні сучасних та дієвих механізмів державних перетворень. Посилення дії шляхом необхідного прискорення та гнучкість зазначених механізмів забезпечується при умові охоплення економіки всієї країни. Зазначене охоплення можливо здійснити залученням всіх регіонів країни у якості необхідного базового плацдарму запуску механізмів державного перетворення. В той же час, спираючись на те, що кожен регіон має власне унікальне економічне середовище розроблення комплексного плану повинне здійснюватися з урахуванням потреб подальшого розвитку такого унікального середовища конкретного регіону.

4. Характеристика групи деструктивних факторів впливу на активність виробничо-продовольчого середовища регіону

Назва фактору	Основна характеристика
Техногенної небезпеки	Відноситься до фактору деструктивної дії та в залежності від техногенно-небезпечних регіональних локацій, впливають на безпечність та ризиковість виробництва продовольчих товарів та, в залежності від цього, регулює напрямок її здійснення.
Природної небезпеки	Відноситься до фактору деструктивної дії та здійснює вплив на регіональну виробничо-продовольчу активність через можливі негативні фактори природного походження.
Військовий	Відноситься до фактору деструктивної дії, впливає на розвиток регіону та виробничо-продовольчий розвиток, в залежності від загрози виникнення військового конфлікту в самому регіоні або сусідніх регіонах, з використанням зовнішньої агресії, або технології військово-гібридного втручання.
Політично-економічної нестабільності	Відноситься до фактору деструктивної дії та в умовах світової економічної кризи стає ключовим індикатором інвестиційної привабливості та здатності розвивати та впроваджувати нові технології на конкретних територіях.
Корупційний	Відноситься до фактору деструктивної дії та впливає на розвиток регіону, створюючи негативний імідж території, особливо, для іноземних інвесторів. Крім цього, негативно впливає на виробничу діяльність підприємств регіону, направляючи фінансові потоки не на інноваційні рішення, а на корисну вигоду посадових осіб.

Але, для більш повного аналізу впливу факторів на загальні механізми функціонування регіональної економіки, встановлення стратегічних напрямів виробничо-продовольчого розвитку регіону та конкретного підприємства потрібно розглянути особливості впливу кожного з вказаних факторів:

Нормативно-правовий та законодавчий фактор відноситься до групи регулюючих факторів, без якого неможливо здійснювати управління та регулювання діяльності території та підприємств, які знаходяться на цій території. Особливо важливим стає зазначений фактор в умовах політики децентралізації та євроінтеграції, коли стоїть гостра економічна проблема розвитку регіонів України. Саме нормативно-правовий та законодавчий фактор дає ефективні важелі для інвестиційно-інноваційного розвитку регіональної економіки.

Структурно-управлінський фактор відноситься до групи регулюючих факторів та впливає на методи регулювання виробничо-продовольчою діяльністю підприємства. Враховуючи особливість процесу управління підприємством в складних економічних умовах та нових реаліях європейської інтеграції, швидкоплинністю та складністю напрямків проникнення кризових явищ в структуру державної економіки, виникає необхідність використання в процесі управління сучасних інноваційних методів управління.

Конкурентний – відноситься до групи регулюючих факторів впливу на регіональну виробничо-продовольчу активність регіонального середовища та корегує рішення щодо інвестицій та інноваційного розвитку підприємства. В залежності від регіонального конкурентного середовища, конкурентний фактор, в цілому, впливає на стратегію підприємства щодо використання інноваційних рішень для досягнення конкурентних переваг підприємства.

Внутрішньо-політичний – відноситься до групи регулюючих факторів впливу на регіональну виробничо-продовольчу активність промислових підприємств та під фактором політичної територіальної стабільності демонструє потенційним інвесторам доцільність інвестування та інноваційного розвитку підприємств на довгострокову перспективу. Внутрішньо-політичний фактор на пряму залежить від швидкості зміни державних політичних еліт та швидкості проведення такими елітами позитивних економічних змін соціально-економічного життя регіону.

Культурно-освітній – відноситься до групи регулюючих факторів впливу на регіональну виробничо-продовольчу активність промислових підприємств та залежить від ступеня насиченості культурно-освітнього регіонального простору реальними та потенційно активними осередками, здатними як створювати, так і регулювати виробничо-продовольчу діяльність. Останнім часом, приділяється велика увага в освітній сфері вивченню інноваційної складової економічних спеціальностей, зазначена тенденція позитивно впливає на виробничий клімат кожного регіону.

Демографічно-соціальний фактор впливу доречно віднести до групи стимулюючих факторів регіональних виробничо-продовольчих змін, адже від нього, безпосередньо, залежать напрямки інвестування у виробництво регіональних підприємств та інноваційного покращення виробничих потужностей таких підприємств, з іншого боку він є фактором наявного попиту на нововведення та здатності персоналу підприємства адаптуватися до нових технологій виробництва. Крім цього, виявляється ще одна особливість зазначеного фактору, до якої слід віднести формування попиту та купівельної спроможності населення на нові удосконалені продукти харчування нового інноваційного виробництва.

Еколого-природничий фактор відноситься до групи покращуючих факторів, який характеризує ступінь взаємодії регіонального виробництва з регіональним природним середовищем, виявляючи та впроваджуючи нові технології інноваційного характеру, що дозволяє їх спрямувати на виробничі потреби підприємства. Крім цього, еколого-природничий

фактор, безпосередньо, впливає на кінцевий продукт виробництва шляхом адаптації його до екологічних вимог до нього. Поряд з цим, дотримання екологічних норм виробництва вимагає запровадження сучасних інноваційних технологій, які окрім екології спрямовані на низку інших проблем: енергоефективності, швидкого технологічного адаптування до потреб кінцевого споживача, підвищення споживчої корисності. Безпечна екологічна ситуація яка досягається за рахунок інвестування у використанні сучасних інноваційних рішень в будь якому регіоні є додатковим фактором стимулювання інвестиційно-інноваційної активності регіону.

Галузево-секторальний фактор відноситься до групи структуроутворюючих факторів, який, безпосередньо, залежить від переважання в регіоні тієї чи іншої галузі того чи іншого сектору. Зазначений фактор впливає на напрямки виробничо-продовольчої діяльності регіону, формує структуру інвестицій регіону та визначає регіональне скупчення інноваційних осередків. Крім цього, вказаний фактор є своєрідним індикатором перспективності іноземних інвестицій в регіон.

Транспортно-логістичний – відноситься до групи структуроутворюючих факторів впливу на регіональну виробничо-продовольчу активність промислових підприємств та в цілому регіоні і впливає на фізичну швидкість переміщення вантажу територією регіону, що позитивно впливає на інвестиційний клімат та розвиток сфери транспортно-логістичного посередництва. Розвиток зазначеного дозволяє використовувати інноваційні рішення підприємствами, що задіяні у процесі накопичення та переміщення вантажу. Вдале географічне розміщення, розгалужена система транспортного сполучення регіону є головною запорукою позитивного прояву транспортно-логістичного фактору як фактору товарної мобільності.

Інформаційно-комунікаційний – відноситься до групи структуроутворюючих факторів впливу на регіональну виробничо-продовольчу активність промислових підприємств і залежить від використання в регіональній мережі сучасних інформаційних технологій та технологій на підприємстві. Зазначені технології дають можливість підприємствам конкретної регіонального середовища вибудовувати ефективні стратегії конкурентної переваги та залучення інвестиційно-інноваційних рішень в свою виробничу структур.

Не менш важливу роль відіграють ресурсний, технологічно-технічний, техногенної небезпеки, природної небезпеки, військовий, політико-економічної нестабільності, корупційний фактори, які в

сукупності з іншими факторами, безпосередньо, впливають на виробничо-продовольчу активність регіону.

Висновки. Визначено що продовольча активність ключових елементів виробничого потенціалу регіону викликана дією ряду внутрішніх та зовнішніх факторів впливу. До основних факторів віднесено наступні групи факторів: регулюючі, стимулюючі, структуроутворюючі, деструктивні. В групу регулюючих факторів входять фактори які регулюють відносини в середині виробничо-продовольчої структури регіону та впливають на характер таких відносин, стимулюючи їхню активність. В групу стимулюючих факторів входять фактори які здійснюють стимулюючий вплив на виробничо-продовольчу діяльність регіону. В групу структуро-утворюючих факторів входять фактори, які складають базово-капітальну структуру регіональної економіки. В групу деструктивних факторів входять фактори, які чинять негативний вплив на загальну структуру регіональної економіки та підприємства. Проведена основна характеристика кожної групи факторів активності ключових елементів інвестиційно-інноваційного потенціалу регіону.

Бібліографічний список.

1. Гойчук О. І. Продовольча безпека: монографія. Житомир: Полісся, 2004. 348 с.
2. Власов В. І., Саблук В. П., Лисак М. А. Методичні підходи щодо оцінки продовольчої безпеки країни. Економіка АПК. 2009. № 8. С. 43-45.
3. Кваша С. М. Зовнішньоекономічна діяльність АПК України: стан, стратегія і тактика розвитку. К.: НІЧЛАВА, 2000. 252 с.
4. Лагодієнко В. В. Умови та чинники формування та розвитку агропромислового виробництва на продовольчому ринку. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2007. Вип. 2 (40). С. 44-51.
5. Лагодієнко В. В., Лагодієнко Н. В. Вплив глобалізації та міжнародної інтеграції на стан продовольчої безпеки України та її регіонів. Бізнес навігатор. 2013. № 34. С. 171-176.
6. Лагодієнко В. В. (2019). Продовольча безпека Причорноморського регіону: стан, тенденції, перспективи. Економічна та продовольча безпека України, 2019. № 6(3-4). С. 16-25.
7. Мудрак Р. П., Лагодієнко В. В. Агроінфляція та індекс споживчих цін на продовольчі товари: порівняльний аналіз «Україна – ЄС». Економіка України. 2018. №1 (674). С. 28-40.
8. Мудрак Р. П. Поведінка споживача як чинник продовольчої безпеки домогосподарства. Економічний часопис ХХІ. 2014. №3-4 (1). С.

27-30.

9. Шубравська О.В., Молдаван Л.В., Пасхавер Б.Й. Агропродовольчий розвиток України в контексті забезпечення продовольчої безпеки: кол. моногр. [та ін.]; за ред. д-ра екон. наук О. В. Шубравської; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2014. 456 с.

10. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV». Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.

11. Деякі питання продовольчої безпеки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.12.2007 р. №1379. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1379-2007-%D0%BF#Text>.

12. Рябуха М.С. Конкуренція як категорія ринкових відносин та конкурентоспроможність як предмет наукових досліджень / М.С. Рябуха, А.Є. Цицоріна // Вісник ХНАУ. Серія: економіка АПК і природокористування. – Харків: ХНАУ 6(2007): 96-100

13. Пономарьова М.С. Конкурентостійкість сільськогосподарських підприємств як запорука стратегічного економічного розвитку / М.С. Пономарьова // Вісник ХНАУ. Серія “Економічні науки”. - 2016. - № 1. С. 285 - 295. - 398 с.

14. Dolzhikova I., Irtysheva I., Ponomarova M. Conceptual fundamentals of development of the food security system // Baltic Journal of Economic Studies, Volume 5 Number 2. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 2019, 262 p. P 57-64. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/>

15. Ponomarova M.S. The substantiation of strategic development of the agricultural enterprises under modern economic // Вісник ХНАУ. Серія “Економічні науки”. - 2017. - № 2. - С. 268-275.

16. Іртищева І.О. Інновації – рушійна сила розвитку економіки XXI століття / І.О. Іртищева, О.М. Потапенко // Бізнес-навігатор. – 2011. – № 1(22). – С. 64–71.

17. Іртищева І.О. Регіональний інноваційний розвиток агропродовольчої сфери: сучасний стан та завдання управління століття / І.О. Іртищева // Регіональна економіка. – 2009. – №4. – С. 71-80.

18. Должикова І.С. Визначення маркетингової стратегії в аналізі кон'юнктури аграрного ринку. Соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Т. 1. 2018. Тернопіль. Крок. : ВНІЕ ТНЕУ. С. 83-85.

References.

1. Hoichuk O. I. (2004). Food security [Prodovolcha bezpeka]. Zhytomyr: Polissia. [in Ukrainian].
2. Vlasov V. I., Sabluk V. P., Lysak M. A. (2009). Methodological approaches to assessment of the food security of country [Metodychni pidkhody shchodo otsinky prodovolchoi bezpeky krainy]. The economy of AIC, no. 8. p.p. 43-45. [in Ukrainian].
3. Kvasha S. M. (2000) Foreign economic activity of the agro-industrial complex of Ukraine: state, strategy and tactics of development [Zovnishnoekonomichna diialnist APK Ukrainy: stan, stratehiia i taktyka rozvytku]. K.: NICHJAVA. [in Ukrainian].
4. Lahodiienko V. V. (2007). Conditions and factors of formation and development of agro-industrial production in the food market [Umovy ta chynnyky formuvannia ta rozvytku ahropromyslovoho vyrobnytstva na prodovolchomu rynku]. Bulletin of Agrarian Science of the Black Sea Region. no. 2 (40). p.p. 44-51. [in Ukrainian].
5. Lahodiienko V. V., Lahodiienko N.V. (2013). Influence of globalization and international integration on the state of food security of Ukraine and its regions [Vplyv hlobalizatsii ta mizhnarodnoi intehratsii na stan prodovolchoi bezpeky Ukrainy ta yii rehioniv]. Business Navigator. no. 34. p.p. 171-176. [in Ukrainian].
6. Lahodiienko V. V. (2019). Food security of the Black Sea region: state, tendencies, prospects [Prodovolcha bezpeka Prychornomorskoho rehionu: stan, tendentsii, perspektyvy]. Economic and Food Security of Ukraine. no. 6 (3-4). p.p. 16-25. [in Ukrainian].
7. Mudrak R. P., Lahodiienko V. V (2018). Aggroinflation and the consumer price index for food products: a comparative analysis of «Ukraine – EU» [Ahroinflitsiia ta indeks spozhyvchykh tsin na prodovolchi tovary: porivnialnyi analiz «Ukraina – YeS»]. Ukraine economy. no. 1 (674). p.p. 28-40. [in Ukrainian].
8. Mudrak, R. P. (2014). Povedinka spozhyvacha yak chynnyk prodovolchoi bezpeky domohospodarstva [Consumer behavior as a factor of the food security of household]. Ekonomichnyi chasopys XXI – Economic annals XXI, 3-4(1), 27-30. [in Ukrainian].
9. Shubravska, O. V., Moldavan, L. V., Paskhaver, B. I. (2014). Agri-food development of Ukraine in the context of food security [Ahroprodovolchy rozvytok Ukrainy v konteksti zabezpechennia prodovolchoi bezpeky]. Kiev: National Academy of Sciences of Ukraine, Government agency «Institute of Economics and Forecasting of NASU». [in Ukrainian].

10. Pro derzhavnu pidtrymku silskoho hospodarstva Ukrainy [On the State Support of Agriculture of Ukraine]. (2004). Law of Ukraine, adopted on 2004, Jun 26, 1877-IV. Legislation of Ukraine: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.

11. Some issues of food security [Deiaki pytannia prodovolchoi bezpeky]. (2007). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, adopted on 2007, Dec 5, 1379. Legislation of Ukraine: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1379-2007-%D0%BF#Text>.

12. Ryabukha M.S.(2007). Konkurenciya yak katehoriya rynkovykh vidnosyn ta konkurentospromozhnist' yak predmet naukovykh doslidzen' / M.S. Ryabukha, A.YE. Tsytsorina // Visnyk KHNAU. Seriya: ekonomika APK i pryrodokorystuvannya. – Kharkiv: KHNAU 6: 96-100

13. Ponomar'ova M.S. (2016). Konkurentostiykist' sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv yak zaporuka stratehichnoho ekonomichnoho rozvytku / M.S. Ponomar'ova // Visnyk KHNAU. Seriya “Ekonomichni nauky». № 1. С. 285 - 295. - 398 s.

14. Dolzhykova I., Irtysheva I., Ponomarova M. (2019). Conceptual fundamentals of development of the food security system // Baltic Journal of Economic Studies, Volume 5 Number 2. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 262 p. R 57-64. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/>

15. Ponomarova M.S. (2017). The substantiation of strategic development of the agricultural enterprises under modern economic // Visnyk KHNAU. Seriya “Ekonomichni nauky». - № 2. - С. 268-275.

16. Irtysheva I.O. (2011). Innovatsiyi – rushyina syla rozvytku ekonomiky KHKHI stolittya / I.O. Irtysheva, O.M. Potapenko // Biznes-navihator. № 1(22). – S. 64–71.

17. Irtysheva I.O. (2009). Rehional'nyy innovatsiyyny rozvytok ahroprodovol'choyi sfery: suchasnyy stan ta zavdannya upravlinnya stolittya / I.O. Irtysheva // Rehional'na ekonomika. №4. – S. 71-80.

18. . Dolzhykova I.S. (2018). Vyznachennya marketynhovoyi stratehiyi v analizi kon'yunktury ahrarnoho rynku. Sotsial'no-ekonomichni ta humanitarni aspekty rozvytku suspil'stva: materialy Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. T. 1. Ternopil'. Krok. : VNNIE TNEU. S. 83-85

Р.С. Зубков, А.В. Завгородний, А.А. Долинская. Основные факторы влияния на продовольственную безопасность экономики региона. Проведена основная характеристика каждой группы факторов активности ключевых элементов инвестиционно-инновационного потенциала региона. Определено, что продовольственная активность

ключевых элементов производственного потенциала региона вызвана действием ряда внутренних и внешних факторов воздействия. К основным факторам отнесены следующие группы факторов: регулирующие, стимулирующие, структура-образующие, деструктивные.

Ключевые слова: продовольственная безопасность, регион, продовольственное обеспечение, предприятие, инновации, продовольственный маркетинг, стратегия.

R. Zubkov, A. Zavgorodniy, O. Dolynska Main factors of influence on food security of the region's economy. *The subject of research* is theoretical, methodological and applied aspects and mechanisms of formation of the regional food security system. *The purpose of this article* is research main factors influencing the food security of the regional economy. *The methodological basis of the study* is an economic theory, works of domestic scientists on the problems of forming a regional food supply system.

The article determines that the food activity of key elements of the production potential of the region is caused by a number of internal and external factors. The main groups include the following groups of factors: regulatory, stimulating, structure-forming, destructive. The group of regulatory factors includes factors that regulate relations within the production and food structure of the region and affect the nature of such relations, stimulating their activity. The group of stimulating factors includes factors that have a stimulating effect on the production and food activities of the region. The group of structure-forming factors includes factors that make up the basic capital structure of the regional economy. The group of destructive factors includes factors that have a negative impact on the overall structure of the regional economy and enterprise. The main characteristics of each group of factors of activity of key elements of investment and innovation potential of the region are carried out. It is determined that the food activity of key elements of the production potential of the region is caused by a number of internal and external factors. The main groups include the following groups of factors: regulatory, stimulating, structure-forming, destructive.

Scope of results. The groups of factors identified as a result of the analysis are the main source of management decisions on food security and can be used by all authorities at the national, regional and local levels.

Key words: food security, region, food provision, enterprise, innovation, food marketing, strategy.

Стаття надійшла до редакції: 10.12.2020 р.